

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

26 февруари 2020 година *

„Преюдициално запитване — Свободно предоставяне на услуги — Член 56 ДФЕС —
Хазартни игри — Данъчни въпроси — Принцип на недопускане на дискриминация —
Единен данък върху залаганията“

По дело C-788/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Commissione tributaria provinciale di Parma (Данъчна комисия на провинция Парма, Италия) с акт от 15 октомври 2018 г., постъпил в Съда на 14 декември 2018 г., в рамките на производство по дело

Stanleyparma Sas di Cantarelli Pietro & C.,

Stanleybet Malta Ltd

срещу

Agenzia delle Dogane e dei Monopoli UM Emilia Romagna — SOT Parma,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: J.-C. Bonichot, председател на състава, M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (докладчик) и N. Jääskinen, съдии,

генерален адвокат: Е. Танчев,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Stanleyparma Sas di Cantarelli Pietro & C., от D. Agnello, V. Varzi и M. Mura, avvocati,
- за Stanleybet Malta Ltd, от R. A. Jacchia, F. Ferraro, A. Terranova и D. Agnello, avvocati,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от P. G. Marrone и S. Fiorentino, avvocati dello Stato,
- за белгийското правителство, от L. Van den Broeck и M. Jacobs, в качеството на представители, подпомагани от P. Vlaeminck и R. Verbeke, advocaten,

* Език на производството: италиански.

- за чешкото правителство, от М. Smolek, О. Serdula и J. Vlácil, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от Р. Rossi и N. Gossement, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване е относно тълкуването на членове 52, 56 и 57 ДФЕС, както и на принципите на недопускане на дискриминация в областта на данъчното облагане и на равно третиране.
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор на Stanleyparma Sas di Cantarelli Pietro & C. и Stanleybet Malta Ltd с Agenzia delle Dogane e dei Monopoli UM Emilia Romagna — SOT Parma (Агенция „Митници и монополи“, бюро „Монополи“ — Емилия Романя, оперативна териториално звено Парма) (наричана по-нататък „ADM“) относно законосъобразността на нейното решение във връзка със задължението за плащане на единен данък върху залаганията в Италия (наричан по-нататък „единният данък“), на което главен носител са Centri Trasmissione Dati (центровете за предаване на данни, наричани по-нататък „CTD“), какъвто е Stanleyparma, а субсидиарен негов носител се явява Stanleybet Malta в качеството на солидарен съдлъжник.

Правна уредба

- 3 В съответствие с член 1 от decreto legislativo n. 504 — Riordino dell'imposta unica sui concorsi pronostici e sulle scommesse, a norma dell'articolo 1, comma 2, della legge 3 agosto 1998, n. 288 (Законодателен декрет № 504 — реорганизацията на единния данък върху залаганията и игрите с познаване на факти и събития в съответствие с член 1, параграф 2 от Закон № 288 от 3 август 1998 г.) от 23 декември 1998 г. (GURI бр. 27, 3 февруари 1999 г., наричан по-нататък „Законодателен декрет № 504/1998“) единният данък се дължи за игрите с познаване на факти и събития и за залаганията от всякакъв вид, свързани с всякакви събития, дори ако настъпват в чужбина.

- 4 Член 3 от този законодателен декрет, озаглавен „Данъчнозадължени лица“, гласи следното:

„Данъчнозадължени лица за плащане на единния данък са лицата, които администрират залагания и игри с познаване на факти и събития, включително въз основа на концесия“.

- 5 Съгласно член 1, параграф 66 от legge n. 220 — Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2011) (Закон № 220 — Разпоредби за съставяне на годишния и многогодишния държавен бюджет (Закон за стабилност, 2011 г.) от 13 декември 2010 г. (GURI бр. 297, 21 декември 2010 г., наричан по-нататък „Законът за стабилността за 2011 г.“):

„[...]“

а) [...] единният данък [...] се дължи във всички случаи, дори и ако събирането на залозите, включително и от разстояние, се извършва без или в случай на невалидност на концесията, предоставена от Министерство на икономиката и финансите — автономна администрация за държавните монополи;

б) член 3 от Законодателен декрет № [504/1998] се тълкува в смисъл, че данъчнозадължено лице е всяко лице, което дори без или в случай на невалидност на концесията, предоставена от Министерство на икономиката и финансите — автономна администрация за държавните монополи, администрира по какъвто и да е начин, включително по електронен път, за своя сметка или за сметка на трети лица, включително установени в чужбина, игри с познаване на факти и събития или залагания от всякакъв вид. Ако дейността се осъществява за сметка на трети лица, лицето, за сметка на което се осъществява дейността, е солидарно задължено за плащане на данъка и свързаните с него санкции“.

- 6 Decreto del Ministero dell'Economia e delle Finanze n. 111 — Norme concernenti la disciplina delle scommesse a quota fissa su eventi sportivi diversi dalle corse dei cavalli e su eventi non sportivi da adottare ai sensi dell'articolo 1, comma 286, della legge 30 dicembre 2004, n. 311 (Декрет № 111 на Министерството на икономиката и финансите — Правила за залаганията с фиксирани коефициенти за спортни събития, различни от конни надбягвания, както и за неспортни събития, които трябва да бъдат приети съгласно член 1, параграф 286 от Закон № 311 от 30 декември 2004 г.) от 1 март 2006 г. (GURI бр. 67, 21 март 2006 г.) предвижда в член 16, че концесионерът заплаща дължимите суми по единния данък.
- 7 Съгласно член 1, параграф 644, буква г) от legge n° 190 — Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2015) (Закон № 190 — Разпоредби за съставяне на годишния и многогодишния държавен бюджет (Закон за стабилност, 2015 г.) от 23 декември 2014 г. (редовна притурка към GURI бр. 300, 29 декември 2014 г.) единният данък се налага „върху фиксирана облагаема основа, равняваща се на тройния размер на средната сума на събраните залози в провинцията, в която е установена дейността или пунктът за събиране на залози, изведена от данните, регистрирани в националния тотализатор за данъчния период, предхождащ референтния период“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 8 Stanleybet Malta извършва дейност в Италия, изразяваща се в събиране на залагания чрез СТД, какъвто е Stanleyparma, осъществявана в рамките на отношения, оформени като договор за поръчка. СТД са разположени в обществено достъпни помещения, предоставят на разположение на залагащите електронна връзка и предават данните за всяко залагане на своя доверител. Stanleybet Malta, което извършва дейност в Италия от около 20 години, не притежава нито концесия, нито разрешение от полицията.
- 9 С акт за установяване на данъчно задължение от 21 септември 2016 г. ADM изпраща съобщение за изпълнение на Stanleyparma и субсидиарно, в качеството на солидарен съдлъжник съгласно член 3 от Законодателен декрет № 504/1998 в съответствие с тълкуването му в член 1, параграф 66 от Закона за стабилност за 2011 г., на Stanleybet Malta, във връзка с плащането на единния данък върху залаганията, събирани в Италия през данъчната 2011 г., възлизащ на 8 422,60 EUR. ADM счита, че данъкът се дължи, поради това че Stanleyparma осъществява „за сметка на трети лица“ дейност по администриране на залагания.
- 10 Stanleyparma и Stanleybet Malta сезират запитващата юрисдикция, Commissione tributaria provinciale di Parma (Данъчна комисия на провинция Парма, Италия), с жалба, с която искат отмяната на този акт, като изтъкват, че по отношение на тях разглежданата в главното производство национална правна уредба въвежда ограничение на свободното предоставяне на услуги.

- 11 Запитващата юрисдикция, която изпитва същите съмнения като жалбоподателите, се пита по-конкретно относно съвместимостта на националната правна уредба с правото на Съюза, и специално с членове 52, 56 и 57 ДФЕС, както и с принципите на равно третиране и недопускане на дискриминация.
- 12 Според посочената юрисдикция облагането с единния данък на СТД представлява незаконно ограничаване на свободното предоставяне на услуги по смисъла на член 56 ДФЕС поради две причини. От една страна, не се предвижда облагане с този данък на СТД, които действат за сметка на националните концесионери, макар дейността им да е сходна с тази на Stanleyparma. От друга страна, понеже Stanleyparma следва да внесе посочения данък, то се приравнява на споменатите концесионери, които обаче осъществяват различна дейност.
- 13 Според запитващата юрисдикция липсва оправдание за евентуалното ограничаване на свободното предоставяне на услуги, след като разглежданата в главното производство национална правна уредба преследва чисто икономическа по естеството си цел. В подкрепа на застъпваното становище запитващата юрисдикция се позовава на решение на Corte costituzionale (Конституционен съд, Италия) от 23 януари 2018 г., в което той обявява тази национална правна уредба за финансовите години, предшествващи 2011 г., за неконституционносъобразна, тъй като предвижда, че СТД, действащи за сметка на трети лица, които по подобие на Stanleybet Malta не притежават концесия, се облагат с единния данък.
- 14 При тези обстоятелства Commissione tributaria provinciale di Parma (Данъчна комисия на провинция Парма) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли членове 56, 57 и 52 [ДФЕС], практиката на Съда във връзка с услугите в областта на залаганията и на хазартните игри, установена по-специално в решенията [от 6 ноември 2003 г., Gambelli и др. (C-243/01, EU:C:2003:597), от 6 март 2007 г., Placanica и др. (C-338/04, C-359/04 и C-360/04, EU:C:2007:133), от 16 февруари 2012 г., Costa и Cifone (C-72/10 и C-77/10, EU:C:2012:80), както и от 28 януари 2016 г., Laezza (C-375/14, EU:C:2016:60)] в областта на данъчната дискриминация, установена по-специално в решенията [от 13 ноември 2003 г., Lindman (C-42/02, EU:C:2003:613), от 6 октомври 2009 г., Комисия/Испания (C-153/08, EU:C:2009:618) и от 22 октомври 2014 г., Blanco и Fabretti (C-344/13 и C-367/13, EU:C:2014:2311)], както и принципите на правото на Съюза на равно третиране и на недопускане на дискриминация, също и с оглед на решението на Corte Costituzionale (Конституционен съд) от 23 януари 2018 г., да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата италианска правна уредба, която предвижда облагане с единен данък [...] на местните посредници при предаване на данни за игри за сметка на организатори на хазартни игри, установени в друга държава — членка на Европейския съюз, по-конкретно с характеристиките на [Stanleybet Malta], и субсидиарно на посочените организатори на игри, солидарно с местните им посредници?

2) Трябва ли членове 56, 57 и 52 [ДФЕС], практиката на Съда във връзка с услугите в областта на залаганията и на хазартните игри, установена по-специално в решенията [от 6 ноември 2003 г., Gambelli и др. (C-243/01, EU:C:2003:597), от 6 март 2007 г., Placanica и др. (C-338/04, C-359/04 и C-360/04, EU:C:2007:133), от 16 февруари 2012 г., Costa и Cifone (C-72/10 и C-77/10, EU:C:2012:80), както и от 28 януари 2016 г., Laezza (C-375/14, EU:C:2016:60)] в областта на данъчната дискриминация, установена по-специално в решенията [от 13 ноември 2003 г., Lindman (C-42/02, EU:C:2003:613), от 6 октомври 2009 г., Комисия/Испания (C-153/08, EU:C:2009:618) и от 22 октомври 2014 г., Blanco и Fabretti (C-344/13 и C-367/13, EU:C:2014:2311)], както и принципите на правото на Съюза на равно третиране и на недопускане на дискриминация, също и с оглед на решението на Corte Costituzionale (Конституционен съд) от 23 януари 2018 г., да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата италианска правна уредба, която предвижда

облагане с единен данък [...] само на местните посредници при предаване на данни за игри за сметка на организатори на хазартни игри, установени в друга държава — членка на [Съюза], по-конкретно с характеристиките на [Stanleybet Malta], а не и на местните посредници при предаване на данни за игри за сметка на организатори на хазартни игри, притежаващи държавна концесия, които извършват същата дейност?

- 3) Допускат ли членове 52, 56 и сл. [ДФЕС], практиката на Съда във връзка с услугите в областта на залаганията и на хазартните игри и принципите на равно третиране и на недопускане на дискриминация, също и с оглед на решението на Corte Costituzionale (Конституционен съд) от 23 януари 2018 г., национална правна уредба като разглежданата италианска правна уредба, установена в член 1, параграф 644, буква g) от Закон № 190/2014, която налага на местните посредници при предаване на данни за игри за сметка на организатори на хазартни игри, установени в друга държава — членка на Европейския съюз, по-конкретно с характеристиките на [Stanleybet Malta], и субсидиарно на посочените организатори на игри, солидарно с местните им посредници, плащането на единен данък [...] върху фиксирана облагаема основа, равняваща се на тройния размер на средната сума на събраните залози в провинцията, където е установена дейността или пунктът за събиране на залози, изведена от данните, регистрирани в националния тотализатор за данъчния период, предхождащ референтния период?“.

По преюдициалните въпроси

По първия и втория въпрос

- 15 С първи и втори въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 56 ДФЕС не допуска правна уредба на държава членка, която облага с данък върху залаганията STD, установени в нея, и солидарно и субсидиарно организаторите на хазартни игри, техни доверители, установени в друга държава членка.
- 16 Следва да се отбележи, на първо място, че съгласно постоянната практика на Съда хазартните игри се подчиняват на правилата относно предоставянето на услуги и следователно попадат в приложното поле на член 56 ДФЕС, стига поне единият от доставчиците да е установен в държава членка, различна от тази, в която се предлага услугата (вж. в този смисъл решения от 13 ноември 2003 г., Lindman, C-42/02, EU:C:2003:613, т. 19 и от 22 октомври 2014 г., Blanco и Fabretti, C-344/13 и C-367/13, EU:C:2014:2311, т. 27). Следователно настоящото дело следва да се разглежда в рамките на свободното предоставяне на услуги.
- 17 Трябва да се припомни, че предвиденото в член 56 ДФЕС свободно предоставяне на услуги изисква не само премахването на всяка основана на гражданството дискриминация по отношение на установените в друга държава членка доставчици на услуги, но и на всяко ограничение, дори то да се прилага, без да се прави разлика между национални доставчици и доставчици от други държави членки, когато това ограничение може да доведе до забрана, затрудняване или по-слаба привлекателност на дейността на доставчика, установен в друга държава членка, в която той законно предлага аналогични услуги (решение от 22 октомври 2014 г., Blanco и Fabretti, C-344/13 и C-367/13, EU:C:2014:2311, т. 26).
- 18 Освен това следва да се отбележи, че в сектора на хазартните игри Съдът е потвърдил валидното прилагане на концесионната система, считайки, че тя може да представлява ефикасен механизъм за контрол над действащите в този отрасъл оператори, за да се предотврати осъществяването на тези дейности с престъпна или измамна цел (решение от 19 декември 2018 г., Stanley International Betting и Stanleybet Malta, C-375/17, EU:C:2018:1026, т. 66).

- 19 За да се прецени дали е налице дискриминация, следва да се провери, че сходни положения не се третират по различен начин и различни положения не се третират еднакво, освен ако това разграничаване е обективно обосновано (решение от 6 юни 2019 г., Р. М. и др., C-264/18, EU:C:2019:472, т. 28).
- 20 В случая, видно от документите по делото на разположение на Съда, единният данък е свързан с дейността по събиране на залагания в Италия. Съгласно член 1, параграф 6б, букви а) и б) от Закона за стабилността за 2011 г. този данък дължат всички оператори, ако администрират игри със залагания, независимо дали действат за своя или чужда сметка, дали притежават концесия и на кое място се намира седалището им, дори да е в чужбина.
- 21 С оглед на тези обстоятелства, представени от запитващата юрисдикция, се установява, че единният данък се прилага за всички оператори, които администрират залагания, събирани на италианска територия, без да се прави разграничение според мястото на установяване на операторите, поради което прилагането на този данък по отношение на Stanleybet Malta не би могло да се счита за дискриминационно.
- 22 Действително, следва да се отбележи, че разглежданото в главното производство национално законодателство не предвижда различен данъчен режим в зависимост от това дали доставката на услуги се извършва в Италия, или в други държави членки.
- 23 Освен това, що се отнася до доводите на Stanleybet Malta, изведени от това, че съгласно разглежданото в главното производство италианско законодателство това дружество подлежи на двойно данъчно облагане, в Малта и в Италия, следва да се отбележи, че при сегашното състояние на развитието на правото на Съюза държавите членки разполагат, при условие че правото на Съюза се спазва, с определена автономност в това отношение и следователно те не са задължени да приспособяват собствените си данъчни системи към различните системи на данъчно облагане на другите държави членки, по-специално за да премахнат двойното данъчно облагане, произтичащо от успоредното упражняване на данъчната компетентност на тези държави членки (вж. по аналогия решение от 1 декември 2011 г., Комисия/Унгария, C-253/09, EU:C:2011:795, т. 83).
- 24 От това следва, че спрямо национален оператор, упражняващ дейността си при същите условия като дружество Stanleybet Malta, това дружество не търпи никакво дискриминационно ограничение заради приложена по отношение на него национална правна уредба като разглежданата в главното производство. Също не се установява, че тази правна уредба може да доведе до забрана, затрудняване или по-слаба привлекателност на дейността на дружество като Stanleybet Malta в съответната държава членка.
- 25 От своя страна, в качеството на посредник на Stanleybet Malta и срещу възнаграждение, Stanleyparma упражнява дейност по предлагане и събиране на залагания.
- 26 По-специално, също като националните организатори на хазартни игри, това дружество упражнява дейност по администриране на залагания, която е условие за облагане с единния данък. На това основание по силата на член 1, параграф 6б, буква б) от Закона за стабилността от 2011 г., солидарно със Stanleybet Malta, Stanleyparma дължи заплащането на този данък.
- 27 Освен това от член 16 от декрет № 111 на Министерството на икономиката и финансите от 1 март 2006 г. е видно, че операторите, които имат концесия за организиране на залагания в Италия, също дължат единния данък. Според запитващата юрисдикция обаче, за разлика от Stanleyparma, техните CTD не дължат данъка солидарно с тях.

- 28 В това отношение следва обаче да се констатира, че за разлика от CTD, които предават данните за игри за сметка на организаторите на национални залагания, Stanleyparma събира залагания за сметка на Stanleybet Malta, което е установено в друга държава членка. При това положение, с оглед на целите на Закона за стабилността от 2011 г., то не се намира в сходно положение с националните оператори.
- 29 Следователно разглежданата в главното производство национална правна уредба не води до никакво дискриминационно ограничение по отношение на Stanleybet Malta и Stanleyparma и не накърнява свободното предоставяне на услуги, що се отнася до тях.
- 30 С оглед на всички изложени съображения следва на първи и втори въпрос да се отговори, че член 56 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че допуска правна уредба на държава членка, която предвижда с данък върху залаганията да се облагат установените в нея CTD, както и солидарно с тях и субсидиарно, организаторите на залагания, техни доверители, установени в друга държава членка, независимо къде се намира седалището на тези организатори и от липсата на концесия за организиране на залагания.

По третия въпрос

- 31 С третия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 56 ДФЕС не допуска национална правна уредба, която предвижда увеличаване на данъка върху залаганията, на база фиксирана облагаема основа, равняваща се на тройния размер на средната сума на събраните залози в пункта за събиране на залагания, разположен в държава членка, за CTD, действащи за сметка на организатори на залагания, установени в друга държава членка, които не притежават концесия, както и за самите организатори на залагания.
- 32 Италианското правителство и Комисията оспорват допустимостта на третия въпрос, тъй като според тях отговорът му не е необходим за разрешаването на спора в главното производство.
- 33 В това отношение съгласно постоянната съдебна практика Съдът може да откаже да се произнесе по отправено от национална юрисдикция запитване само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (вж. в този смисъл решения от 9 октомври 1997 г., *Grado и Bashir*, C-291/96, EU:C:1997:479, т. 12 и от 19 ноември 2019 г., *А. К. и др.* (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд), C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982, т. 98).
- 34 В случая следва да се констатира, че националната правна уредба, произтичаща от Закон № 190 от 23 декември 2014 г., е неприложима към спора в главното производство, тъй като оспорваният в него акт за установяване на данъчно задължение се отнася за данъчната 2011 г. Следователно третият въпрос, който е лишен от релевантност за разрешаването на спора, с който е сезирана запитващата юрисдикция, е недопустим.

По съдебните разноски

- 35 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 56 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че допуска правна уредба на държава членка, която предвижда с данък върху залаганията да се облагат установените в нея центрове за предаване на данни, както и солидарно с тях и субсидиарно, организаторите на залагания, техни доверители, установени в друга държава членка, независимо къде се намира седалището на тези организатори и от липсата на концесия за организиране на залагания.

Подписи